

บทที่ ๖

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การปลูกหม่อน เลี้ยงไหมแผนใหม่ ไม่เหมือนกับการปลูกพืชชนิดอื่น โดยเฉพาะในการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่สมาชิกนิคมฯ เพราะการปลูกพืชอย่างอื่นถ้าสภาพฝนฟ้าอากาศเป็นไปตามฤดูกาล ย่อมจะได้ผลผลิตตามกำหนด ส่วนการเลี้ยงไหมแผนใหม่ ขึ้นอยู่กับการได้รับการอบรมและนำเทคนิคมาใช้ การเลี้ยงไหมจะเป็นการเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่สมาชิกนิคมฯ อย่างแน่นอนในระยะยาว

ในปีแรก ๆ สมาชิกนิคมฯ จะเลี้ยงไหมได้ผลผลิตไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมายโครงการ แต่จะค่อย ๆ เพิ่มผลผลิตมากขึ้นทุกปี ๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะในการเลี้ยงไหมปีที่ ๓ สมาชิกจะเริ่มเลี้ยงไหมได้ผลดีมากขึ้น เนื่องจากการเลี้ยงไหมแผนใหม่ยังเป็นอาชีพใหม่สำหรับสมาชิกนิคมฯ เป็นงานที่จะต้องใช้เวลาและความรู้เทคนิค และความละเอียดอ่อนมาก ในการเลี้ยงไหม ปีแรกสมาชิกยังขาดความชำนาญและประสบการณ์ ถึงแม้ว่าจะได้รับการฝึกอบรมการเลี้ยงไหมมาแล้วก็ตาม สมาชิกจะต้องใช้เวลาศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ จากการเลี้ยงไหมแต่ละครั้งแล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงการเลี้ยงไหมของตนเองในครั้งต่อ ๆ ไปจนได้ผลดี จะสังเกตเห็นได้ง่ายจากการหักเงินจากการขายรังไหมดิบของสมาชิกที่ส่งใช้ชำระหนี้เงินกู้ธนาคาร ในปีแรกสมาชิกเลี้ยงไหมยังไม่ได้ผลดี ไม่สามารถหักเงินจากการขายรังไหมส่งใช้หนี้เงินต้นและดอกเบี้ยให้กับธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ ในปีที่ ๒ สมาชิกนิคมฯ จะเลี้ยงไหมได้ดีขึ้นกว่าปีแรก แต่ก็ยังเลี้ยงไหมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร แต่ก็สามารถหักเงินจากการขายรังไหมส่งใช้ชำระดอกเบี้ยและเงินต้นให้แก่ธนาคารได้บ้าง ในปีที่ ๓ สมาชิกนิคมฯ จะเลี้ยงไหมได้ผลดีสามารถหักเงินจากการขายรังไหมส่งใช้ชำระหนี้ดอกเบี้ยและเงินต้นให้แก่ธนาคารได้ตามกำหนด และมีสมาชิกนิคมฯ บางรายสามารถส่งใช้เงินต้นก่อนกำหนดได้ด้วย

จากการศึกษาต้นทุนการผลิตใหม่ตามโครงการเร่งรัดการผลิตและจำหน่ายใหม่โดย การศึกษาจากเอกสารการเงินและบัญชีของนิคมฯ ลำโคมใหญ่ และนิคมฯ คำสร้อย พร้อมทั้ง สัมภาษณ์สมาชิกนิคมฯ รวม ๖๗ ราย ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกนิคมฯ ลำโคมใหญ่ ๒๒ ราย สมาชิก- นิคมฯ คำสร้อย จำนวน ๔๕ ราย โดยใช้แบบสอบถาม สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ

๑. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการทำสวนหม่อน
๒. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตรังไหม
๓. ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของสมาชิกนิคมฯ
 - ก. ปัญหาการผลิตใบหม่อน
 - ข. ปัญหาการเลี้ยงไหม
 - ค. ปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกนิคมฯ

๑. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการทำสวนหม่อน ต้นทุนใบหม่อนของนิคมฯ และสมาชิกนิคมฯ แตกต่าง กัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ต้นทุนในการปลูกหม่อนและปริมาณผลผลิตใบหม่อนต่อไร่ สาเหตุ ๒ ประการนี้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการทำสวนหม่อนดังนี้

๑.๑ การเลือกทำเลในการปลูกหม่อน ส่วนใหญ่สมาชิกนิคมฯ มักเลือกสภาพดินอุดมสมบูรณ์ ใ้ปลูกพืชไร่อย่างอื่นก่อนการปลูกหม่อน ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จะเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุง รักษาเป็นจำนวนมาก ถ้าปริมาณผลผลิตใบหม่อนต่ำ จะทำให้ต้นทุนใบหม่อนสูงขึ้น ดังนั้นการ เลือก ทำเลปลูกหม่อน จึงมีส่วนสำคัญมาก

๑.๒ อัตราค่าแรงงานค้ายาปุ๋ยพรุนดินและตัดแต่ง ทางราชการจ้างแรงงานสูงกว่าอัตรา ค่าจ้างแรงงานท้องถิ่น และปริมาณสวนหม่อนที่รับผิดชอบมีจำนวนน้อย จึงทำให้การเฉลี่ยต้นทุนการ ทำสวนหม่อนค่อนข้างสูง

๑.๓ เงินเดือนเจ้าหน้าที่ เป็นต้นทุนคงที่ค่อนข้างสูง ซึ่งจัดเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เมื่อนำไปเฉลี่ยกับปริมาณสวนหม่อนที่ปลูกจำนวนน้อย จึงทำให้ต้นทุนการทำสวน หม่อน สูง

๑.๔ สภาพภูมิอากาศและการบำรุงรักษา บริเวณใดมีฝนตกตามฤดูกาล มักทำให้ปริมาณ ใบหม่อนมีเพิ่มมากขึ้น การบำรุงรักษาโดยใช้ฟางข้าว กากอ้อย แขนปอหรือใบปอนำมาคลุม เพื่อ ให้ความชุ่มชื้นอยู่เสมอ จะช่วยให้ผลผลิตใบหม่อนเพิ่มสูงขึ้น เป็นการลดต้นทุนการทำสวนหม่อนได้ทางหนึ่ง

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตรังไหม ต้นทุนการผลิตรังไหมของ ๒ นิคมฯ แตกต่างกันมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก

๒.๑ การเลี้ยงไหมไม่เต็มกำลังการผลิต ต้นทุนส่วนนี้ได้แก่ต้นทุนคงที่ส่วนที่เป็นเงินเดือนเจ้าหน้าที่และค่าจ้างชั่วคราวคนงานดูแลโรงเลี้ยงไหมรายอ่อน มีจำนวนสูง เนื่องมาจากการเฉลี่ยต้นทุนตามกำลังการผลิตจริง เมื่อเลี้ยงไหมเป็นจำนวนน้อยในแต่ละรุ่นจึงทำให้มีต้นทุนคงที่เป็นจำนวนมาก

๒.๒ จำนวนครั้งในการเลี้ยงไหมในรอบ ๑ ปีมีจำนวนน้อย การที่มีสมาชิกมาเข้าร่วมโครงการจำนวนน้อยและเลี้ยงไหมเพียงปีละ ๔-๖ ครั้ง ทำให้การเฉลี่ยต้นทุนค่าเสื่อมราคาโรงเลี้ยงและอุปกรณ์การเลี้ยงไหมมีจำนวนสูงชัน เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงไหมครบ ๗-๘ ครั้งต่อปีจะทำให้การเฉลี่ยต้นทุนค่าเสื่อมราคามีจำนวนลดลง

๒.๓ การเพิ่มผลผลิตรังไหมสดต่อการเลี้ยงไหม ๑ แผ่น โดยการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงไหม ได้แก่ พันธุ์ไหม เทคนิคการเลี้ยงไหมในเขตร้อน และเรื่องโรคแมลงศัตรูไหม และการเข้ารับการอบรมการเลี้ยงไหมที่ทางราชการจัดขึ้น ฯลฯ เป็นต้น จะเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตรังไหมได้ในที่สุด

๓. ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของสมาชิกนิคมฯ

ก. ปัญหาการผลิตใบหม่อน

๑. ปัญหาผลผลิตใบหม่อนต่ำ ทำให้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงไหม โดยเฉพาะไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศกินใบหม่อนมากกว่าไหมพันธุ์ลูกผสมในประเทศถึง ๓๒๔.๓๗ กิโลกรัม สาเหตุที่ผลผลิตใบหม่อนต่ำอาจเนื่องมาจาก

๑.๑ การเตรียมดินปลูกปีแรกไม่ดี เนื่องจากไม่ได้ไถหน้าดินให้ลึกพอแก่การเจริญเติบโตของรากและซุร่องใส่ปุ๋ย ทำให้รากไปถึงดินส่วนที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์ และทำให้ดินหม่อนให้ใบหม่อนน้อยกว่าเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

สมาชิกนิคมฯ ควรจะมีการเตรียมดินปีแรกอย่างเอาใจใส่ โดยไถพรวนดินและเปิดร่อง เพราะการเตรียมดินอย่างดีในปีแรกที่ปลูกย่อมเป็นประโยชน์กว่าการบำรุงดินในปีหลัง ๆ

๑.๒ การตัดแต่งกิ่งหม่อนไม่ถูกวิธี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ตัดแต่งกิ่งหม่อนตามแบบที่ได้รับการอบรมมา ทำให้ต้นหม่อนให้ใบหม่อนขนาดเล็ก และขาดคุณค่าทางอาหาร ต้นหม่อนที่ไม่ได้รับการตัดแต่งอย่างถูกวิธี จะมีลำต้นสูงขลุ่ยไม่ให้ใบเท่าที่ควร และยากแก่การเก็บเกี่ยวใบหม่อน

ข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่นิคมฯ ควรอบรมทบทวนสมาชิกในเรื่องการตัดแต่งกิ่งหม่อน เพื่อเพิ่มแขนงกิ่งหม่อนให้มากขึ้น และลดช่วงลำต้นที่สูงขลุ่ยลง ทำให้การเก็บเกี่ยวใบหม่อนง่ายขึ้น นอกจากนี้การตัดกลางหรือตัดต่ำประจำปี จะช่วยป้องกันการเกิดโรคกับต้นหม่อนได้ด้วย

๑.๓ ขาดการปลูกหม่อนหมุนเวียน การเลี้ยงไหมติดต่อกันไปแต่ละรุ่น โดยใช้ใบหม่อนจากแปลงเดียวตลอดทำให้ต้องเก็บใบหม่อนปีละ ๔-๕ ครั้ง เป็นเหตุให้ต้นหม่อนไม่แข็งแรง และใบหม่อนที่เก็บคุณค่าทางอาหารไม่ดีพอสำหรับการเลี้ยงไหมรุ่นหลัง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ทางนิคมฯ ควรสอดส่องดูแลสมาชิกนิคมฯ ให้ปลูกหม่อนโดยแบ่งออกเป็น ๒ แปลง เพื่อใช้เลี้ยงไหมสลับรุ่นกัน โดยแปลงที่ ๑ ใช้สำหรับเลี้ยงไหมรุ่นที่ ๑, ๓ และ ๕ ส่วนแปลงที่ ๒ ใช้สำหรับเลี้ยงไหมรุ่นที่ ๒, ๔ และ ๖ โดยทางนิคมแจกท่อนพันธุ์ให้โดยไม่คิดมูลค่า ส่วนสมาชิกควรปลูกหม่อนเพิ่มให้ครบ ๔ ไร่สำหรับรายที่ปลูกไว้น้อยกว่า ๔ ไร่ เพื่อจะได้มีปริมาณใบหม่อนพอเพียงที่จะเลี้ยงไหมได้ครบทุกรุ่น และรุ่นละหลาย ๆ แผ่น

๑.๔ ขาดการบำรุงรักษาแปลงหม่อน ทำให้ต้นหญ้าและวัชพืชแย่งอาหารในดินไปจากต้นหม่อน ทำให้หม่อนไม่งามและใบหม่อนลดน้อยลงกว่าที่ควร

ข้อ เสนอแนะ

นิคมควรจัดหาเงินทุนสำรอง เพื่อซื้อปุ๋ยให้สมาชิกยืมไปเพื่อการบำรุงรักษาแปลงหม่อน แล้วใช้คืนในภายหลัง และสมาชิกจะต้องดายหญ้าปราบวัชพืชแปลงหม่อน เพื่อให้ต้นหม่อนเจริญเติบโตได้เต็มที่

๒. ปัญหาในการปลูกหม่อน

๒.๑ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน พื้นที่ทำการปลูกหม่อน เป็นพื้นที่ที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ทำให้ต้นทุนการปลูกและการบำรุงดินสูง เพราะจะต้องใส่ปุ๋ยเป็นจำนวนมาก เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ข้อ เสนอแนะ

การเลือกพื้นที่ปลูกหม่อนควร เลือกสภาพดินที่มีคุณสมบัติ เท่าที่จะหาได้จะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการปลูกซ่อมและค่าบำรุงรักษาลงได้ ควรคำนึงถึงแหล่งน้ำ และเจ้าหน้าที่ควรสาธิตถึงวิธีใช้น้ำให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งวิธีการรักษาความชุ่มชื้นของพื้นดิน ในสวนหม่อนให้สมาชิกปฏิบัติตาม

๒.๒ สภาพภูมิอากาศ ขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่น หากบริเวณใดฝนตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ใบหม่อนงาม

ข้อ เสนอแนะ

สมาชิกควรปลูกหม่อนให้ใกล้แหล่งน้ำ ถ้าปีใดฝนแล้งสมาชิกนิคมอาจจะอาศัยแหล่งน้ำ เช่น หนอง บึง น้ำบ่อ น้ำบาดาล รดน้ำต้นหม่อนจะช่วยให้มีใบหม่อนเลี้ยงไหมได้ไม่ขาดแคลน

๒.๓ การขาดแคลนท่อนพันธุ์ มีสาเหตุมาจากการปลูกหม่อนของสมาชิกใหม่ที่เริ่มปลูกพร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก พันธุ์หม่อนที่ทางราชการแนะนำให้สมาชิกปลูกคือ พันธุ์หม่อนน้อย และพันธุ์หม่อนดำมีไม่พอแก่ความต้องการของสมาชิก

ข้อเสนอแนะ

สมาชิกอาจหาซื้อท่อนพันธุ์จากสมาชิกด้วยกัน ส่วนใหญ่ราคาท่อนพันธุ์ละ ๑๐-๑๕ สตางค์ ควรใช้กิ่งชำเป็นท่อนพันธุ์จะมีโอกาสรอด ๘๕ % ในขณะที่หากปลูกด้วยท่อนพันธุ์โดยตรงมีโอกาสรอด ๖๒ %^๑

๒.๔ สวนหม่อนเป็นโรครากเน่า

อุปสรรคในการส่งเสริมการเลี้ยงไหมที่สำคัญของประเทศไทยก็คือโรครากเน่าที่เกิดขึ้นกับต้นหม่อน ซึ่งเป็นปัญหาในการผลิตหม่อนและเกิดขึ้นในแทบทุกนิคมในโครงการ จากการสำรวจพบว่าในสวนหม่อนของนิคมลำไทรใหญ่และสมาชิกนิคมมีปัญหาโรครากเน่าเฉลี่ยประมาณ ๓ % และในสวนหม่อนของนิคมคำสร้อยและสมาชิกนิคมมีปัญหาโรครากเน่าประมาณ ๑๐ % เป็นผลให้สมาชิกนิคมบางรายถึงกับเลิกเลี้ยงไหม ขณะนี้กำลังมีการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรครากเน่า การแพร่กระจายของโรค และความต้านทานของโรคหม่อนอยู่

^๑ ปาน ปิ่นแห่งเพชร. นักริชาการเกษตร ๕ ศูนย์วิจัยและอบรมไหม นครราชสีมา สัมภาษณ์, ๔ สิงหาคม ๒๕๒๕.

ข้อเสนอแนะ

วิธีป้องกันเพื่อลดความเสียหายอันเกิดจากโรครากเน่า^๑

๑) ให้ใช้สารเคมี เช่น Aluminum ethyl tri Phosphonate ๓ กรัม ละลายน้ำ ๓๐๐ กรัม ฉีดพ่นต้นหม่อนที่เป็นโรครากเน่าต่อ ๑ ต้น ทำให้ลดอัตราการตายจากสาเหตุโรครากเน่าได้ดีกว่าไม่ใช้สารเคมี

๒) ส่งเสริมการติดต่อกิ่งพันธุ์ที่ติดบนต้นตอพันธุ์ต้านทาน กล่าวคือ ต้นตอใช้พันธุ์หม่อนไผ่ซึ่งมีความต้านทานโรครากเน่าของหม่อนสูง แต่หม่อนไผ่มีคุณค่าทางอาหารต่ำ จึงต้องใช้ต้นพันธุ์ที่ดีโดยใช้ตาจากพันธุ์หม่อนน้อย หม่อนสร้อย ซึ่งให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี แต่มีความต้านทานโรครากเน่าต่ำ

๓) ปรับปรุงเกี่ยวกับเขตเกษตรกรรม การให้น้ำ ให้น้ำ รวมถึงการตัดแต่งและเก็บเกี่ยวให้มีการกระทบกระเทือนต่อต้นหม่อนให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข. ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไหม

๑. สมาชิกนิคมไม่สามารถเลี้ยงไหมได้ตามเป้าหมาย ตามโครงการสมาชิกนิคมควรจะสามารถเลี้ยงไหม ปีละ ๖ รุ่น แต่สมาชิกไม่สามารถทำได้ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อรายต่ำกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้สาเหตุอาจสืบเนื่องมาจาก

๑.๑ ใบหม่อนไม่พอเลี้ยงไหม ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับสวนหม่อน เพราะเมื่อสวนหม่อนมีผลผลิตใบหม่อนต่ำทำให้หม่อนไม่งาม จึงมีใบพอเลี้ยงไหม ไหมจึงไม่แข็งแรงและเป็นโรคตายในที่สุด ปัจจุบันยังไม่มีการปลูกหม่อน

^๑ รายงานการวิจัย เรื่องการทดสอบสารเคมีกับโรครากเน่าของหม่อนในนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสัมพันธ์. ๓๑ สิงหาคม ๒๕๒๕.

เพื่อขายใบหม่อนโดยตรง ดังนั้นสมาชิกนิคมจึงต้องปลูกหม่อนควบคู่ไปกับการเลี้ยงไหม

ข้อเสนอแนะ

สมาชิกนิคมควรวางแผนการเลี้ยงไหมควบคู่กันไปกับ การเตรียมสวนหม่อนเพื่อเลี้ยงไหม โดยปฏิบัติตามแผนการเลี้ยงไหมที่เป็นตารางแบ่งแปลงหม่อนออกเป็น ๒ แปลง เพื่อเลี้ยงไหมสลับรุ่นกัน นอกจากนี้สมาชิกนิคมต้องบำรุงรักษาสวนหม่อน พร้อมทั้งตัดแต่งกิ่งหม่อนตามแผนที่ได้วางไว้ร่วมกับเจ้าหน้าที่นิคม จะเป็นผลให้ผลผลิตใบหม่อนต่อไร่มีปริมาณมากขึ้น และในบางคราวที่ขาดแคลนใบหม่อนสมาชิกอาจขอได้จากแปลงหม่อนกลางของนิคม หรืออาจซื้อจากเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ราคาที่ซื้อขายกันอยู่ในปัจจุบันก็โลกรัมละ ๑.๕๐-๒.๐๐ บาท

๑.๒ แรงงานไม่เพียงพอ การเลี้ยงไหมตั้งแต่วัย ๑-๓ ไหมกินใบหม่อนเป็นจำนวนน้อย โดยจะกิน เพียงร้อยละ ๕ แต่ไหมวัย ๔-๕ จะกินใบหม่อนร้อยละ ๘๕ ดังนั้นการเลี้ยงไหมวัยอ่อนจึงใช้แรงงานจำนวนน้อย แต่การเลี้ยงไหมวัยแก่โดยเฉพาะช่วงไหมสุกจะใช้แรงงานจำนวนมากเป็นสาม เท่าของแรงงานที่ใช้เลี้ยงในวัยอ่อน กล่าวคือ แรงงาน ๑ แรงงาน ต้องอยู่ในสวนหม่อนเพื่อตัดกิ่งหม่อนมาเลี้ยงไหม มีดและชนกิ่งหม่อนมาเก็บในโรงเลี้ยงไหม เป็นเวลาทำงานเต็มเวลา ๘ ชั่วโมงต่อวัน ถ้าสวนหม่อนอยู่ห่างไกลโรงเลี้ยงก็ต้องเสียเวลามากขึ้นอีก จึงจะได้ใบหม่อนอย่างพอเพียงมาเลี้ยงไหม ๒ กล่อง และสมาชิกนิคมจะต้องมีแรงงานอีก ๑ แรงงานอยู่ภายในโรงเลี้ยงไหมวัยแก่ เพื่อให้อาหารไหมวันละ ๓-๔ ครั้ง และทำกิจกรรมอื่น ๆ ตลอดวัน เช่น ถ่ายมูลไหม เกสียใบหม่อน ขยายพื้นที่กระจายตัวไหม โรยยา ใช้เวลาตรวจดูไหมอย่างละเอียดอีกวันละ ๑ ชั่วโมง เมื่อสมาชิกนิคมทำการเลี้ยงไหมจะไม่มีเวลาเหลือพอสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ อีก

ข้อ เสนอแนะ

ควรส่งเสริมให้สมาชิกนิคมมีการว่าจ้างแรงงานมาช่วย เก็บใบหม่อน ในช่วงที่มีงานมาก และช่วงการ เก็บไหมสุก เข้าจ่อ

๒. ผลผลิตรังไหมของสมาชิกนิคมยังอยู่ในระดับต่ำ การเลี้ยงไหมของ สมาชิกนิคมยังได้ผลผลิตรังไหมสดในปริมาณต่ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้ คือ

๒.๑ พันธุ์ไหม ไหมพันธุ์ลูกผสมในประเทศที่ผลิตโดยสถาบันวิจัย หม่อนไหม กรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และส่งเสริมให้ สมาชิก เลี้ยงในปัจจุบัน แม้จะกินใบหม่อนน้อยกว่าพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ ๓๒๕.๓๗ ก.ก. แต่ก็ให้ผลผลิตน้อยกว่าไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศถึง ๑๐ กิโลกรัม

ข้อ เสนอแนะ

สมาชิกนิคมควรหันมาทดลอง เลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ แม้ ว่าไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศจะมีราคาแพงกว่า แต่ก็ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่า และมีความแข็งแรงกว่าไหมพันธุ์ลูกผสมในประเทศซึ่งมีราคาต่ำ และให้ผลผลิตเฉลี่ย ต่ำกว่า ทั้งมีความอ่อนแอกว่าด้วย

๒.๒ สมาชิกนิคมไม่ผ่านการอบรมการปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมแผนใหม่ สมาชิกส่วนใหญ่จะส่งบุตรชายหรือบุตรหญิง เข้ารับการอบรมการ เลี้ยงไหมแทนหัวหน้า

^๑ ภาคผนวก ข. และ ค.

ครอบครัว สมาชิก รุ่นลูกที่ไปอบรมแทนรุ่นพ่อแม่มักจะ เป็นแรงงานที่ไม่อยู่กับที่มัก เคลื่อนย้ายไปสังคม เมือง หรือมีครอบครัวไปอยู่นอกนิคม สมาชิก รุ่นพ่อแม่ที่ เลี้ยง โหมไม่ได้รับการอบรม ส่วนผู้ได้รับการอบรมก็ไม่ได้ เลี้ยง โหมประกอบกับด้าน ครอบครัวของสังคมไทยให้การยกย่อง และยอมรับความมีอาวุโสของสมาชิกนิคม รุ่น พ่อแม่ รุ่นลูกที่ไปอบรมมาไม่สามารถให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ได้ เพราะ เหมือน เด็กสอนผู้ใหญ่

ข้อ เสนอแนะ

ควรมหามาตรการที่จะให้การอบรมแก่สมาชิกผู้ที่จะไปทำการ เลี้ยง โหม อย่างจริงจัง เพื่อให้การ เลี้ยง โหมได้ผลดีขึ้น

๒.๓ คุณภาพของไข่โหม ไข่โหมซึ่งผลิตได้ในประเทศคุณภาพ ไม่ได้ มาตรฐานทำให้สมาชิก เกิดความท้อถอยในการประกอบอาชีพนี้ ประกอบกับปริมาณ ไข่โหมยังไม่เพียงพอ ต้องซื้อจากต่างประเทศซึ่งมีราคาแพงทำให้ต้นทุนในการผลิต สูง รายได้จากการประกอบอาชีพนี้จึงไม่สูงเท่าที่ควร

ข้อ เสนอแนะ

ไข่โหมที่ส่ง เสริมให้สมาชิก เลี้ยงควรร เป็นพันธุ์ที่ได้ทดลองจนแน่ใจใน คุณภาพ ควรจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการผลิตไข่โหมให้ได้คุณภาพใกล้เคียง กับไข่โหมพันธุ์ต่างประเทศ

๒.๔ ปัญหาเกี่ยวกับโรง เลี้ยง โหมวัยแก่ของสมาชิกนิคม การก่อสร้าง โรง เลี้ยง โหมวัยแก่ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ แบบแปลนเดิมมี ๒ แบบ คือ แบบไม้บานเลื่อนเป็นชอกมูมมากทำความสะอาดได้ไม่ ทัวถึง บางที่บานเลื่อนติดขัดอยู่เสมอ การอบนํ้ายาฆ่า เชื้อโรคไม่ได้ผลดี เท่าที่ควร ส่วนแบบก่ออิฐฉาบปูนก็ไม่ค่อยได้ค้ำึงถึงช่องระบายอากาศ ทำให้โรง เลี้ยง โหมร้อน

ข้อเสนอแนะ

ควรจะต้องให้นักวิชาการมีส่วนร่วมในการแก้ไขออกแบบโรงเลี้ยง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเลี้ยงไหมแผนใหม่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรจะได้แนะนำและชี้แจงให้สมาชิกปรับปรุงให้ถูกต้อง เพราะโรงเลี้ยงไหม เป็น ปัจจัยสำคัญยิ่งในการเลี้ยงไหม

ค. ปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกนิคม

๑. ขาดเงินสดหมุนเวียน

สมาชิกนิคมส่วนใหญ่มีเงินเฉพาะที่กู้ยืมมาจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร จำนวนเงิน ๒๕,๐๐๐ บาทเท่านั้น เมื่อนำเงินกู้ยืมนั้นมาใช้จ่ายในการทำสวนหม่อน ก่อสร้างโรงเลี้ยงและซื้ออุปกรณ์การเลี้ยงไหม มักจะไม่มีเงินเหลือเพื่อเสริมต่อสวนหม่อนที่ยังไม่สมบูรณ์ เช่น การจัดหาปุ๋ยมาใส่ในปริมาณที่มากพอโดยเฉพาะในปีต่อ ๆ มา สวนหม่อนจึงทรุดโทรมลงตามลำดับ และในที่สุดถ้ารายได้จากการเลี้ยงไหมไม่มากจนมีเงินเหลือจากจ่ายใช้สอยในครอบครัวเพื่อซื้อปุ๋ย สวนหม่อนก็ถึงสภาวะที่เรียกว่าสิ้นสภาพ

ข้อเสนอแนะ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรพิจารณาให้สมาชิกกู้เงินระยะสั้นในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกบำรุงสวนหม่อน โดยผ่อนผันให้สมาชิก เกี่ยวกับกฎเกณฑ์บางอย่าง

ควรพิจารณาให้มีการปรับปรุงราคารังไหมให้สูงขึ้น เพื่อให้สมดุลกับค่าแรงงานของสมาชิกต้องงดการผลิตด้านอื่น ราคาที่เป็นอยู่ระดับเดิมอาจจะยังไม่ยุติธรรมและควรมีเงินทุนหมุนเวียนในการรับซื้อรังไหมของสมาชิก เพื่อขจัดปัญหาการได้รับเงินค่ารังไหมช้าและ เพื่อเป็นการจูงใจให้สมาชิกเลี้ยงไหมเพิ่มขึ้น และเงินสดไม่ขาดมือ

๒. แรงจูงใจที่มีต่ออาชีพอื่น สมาชิกแต่ละท้องที่เผชิญปัญหาแรงจูงใจ จากอาชีพอื่น ๆ ต่างกันไป สมาชิกบ้างรายมีอาชีพหลักคือ ทำนา ปลูกปอ และ มันสำปะหลังอยู่แล้วจึงไม่ยึดอาชีพการเลี้ยงไหมอย่างจริงจัง ทำให้การเลี้ยงไหมไม่ได้ ผลดีเท่าที่ควร เพราะขาดความตั้งใจ

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมการเลี้ยงไหมแผนใหม่เป็นอาชีพหลักมากกว่าอาชีพรอง เพราะงานเลี้ยงไหมเป็นงานที่ต้องทำอย่างจริงจังจึงจะได้ผลตอบแทนอย่างสูง ฉะนั้น ในการคัดเลือกสมาชิกใหม่ต้องแน่ใจว่ามีแรงงานอย่างน้อย ๒ แรงงานที่พร้อมจะเลี้ยงไหมโดยไม่ประกอบอาชีพอื่น เพราะการลงทุนในปัจจุบันค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ได้เปลี่ยนไปจากอัตราเดิม ๘ % เป็น ๑๓% ถึง ๑๔ %

ควรจัดรถให้สมาชิกที่มีผลผลิตรังไหมต่ำไปเยี่ยมชมสมาชิกต่างนิคมที่มี ผลผลิตรังไหมสูงสม่ำเสมอ และปฏิบัติตามหลักวิชาการอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้เป็นตัวอย่าง และแรงจูงใจให้นำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันโดยตรง หรืออาจจะนำภาพยนตร์ สไลด์ ตัวอย่างการเลี้ยงไหมให้สมาชิกร่วมกันชม เป็นคราว ๆ

โดยที่ผลผลิตรังไหม เป็นสิ่งที่เพิ่มพูนรายได้ให้กับสมาชิกนิคม และช่วยลด ปัญหาการว่างงานและการทำงานไม่เต็ม เวลาของสมาชิกนิคม ตลอดจนเป็นการลดอัตรา การส่งเส้นไหมยื่น เข้ามาใช้ภายในประเทศ และช่วยส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรม การสาวไหมและการทอผ้าไหม หากการแก้ปัญหาต่าง ๆ สามารถลุล่วงไปได้โดยที่สมาชิกนิคม สามารถเพิ่มผลผลิตไหมเหมือนด้วยการเตรียมดินที่ถูกต้อง การตัดแต่งกิ่งหม่อน การปราบวัชพืช จะช่วยให้ต้นทุนไหมเหมือนต่อกิโลกรัมต่ำลง และถ้าเตรียมแปลงหม่อนให้สัมพันธ์กับการเลี้ยงไหม เลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ จะช่วยให้เพิ่มผลผลิตรังไหม ช่วยลดต้นทุนการผลิต รังไหมต่อกิโลกรัมลงด้วยและทำให้สมาชิกนิคมมีรายได้มากขึ้น